

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe an; — trimisu cu post'a în întrulu monarchiei pe 1 an întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 an 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Anul III.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a și a trei'a câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ în Sibiu.

Nr. 52.

— Sibiu, Sâmbata 28/10 Iuliu. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriulu“

Apropiandu-ne de finea semestrului primu, precum și a triluniului Aprile—Juniu, prin acésta deschidem prenumeratiune noua și invitamu la reinnoirea abonamentului pe semestrulu alu douilea și pe triluniulu Iuliu—Septembre.

Condițiunile de abonamentu se potu vedea în fruntea diariului și adeca:

În întrulu monarchiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.

Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

În străinatate:

Cu 5 fl. séu 11 franci pe 6 luni.

În Sibiu „Observatoriulu“ costa 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, éra dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se potu face mai usioru prin assemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune în Sibiu, Piatî'a mica Nr. 27.

Redactiunea.

Religiunea. Atheismulu. Politic'a.

„Ce cauta discussiune religiôse în diarie politice?“

Cu acelasiu dreptu, dacă nu cu mai mare amu potea întrebá noi: „Ce cauta politic'a în religiune, ce cauta gendarmii prin altarie?“ De ce parlamente și ministrii me șilescu se facu rogatiuni câtra D-dieu în limb'a în care nu voiu, pe care nu o știu, de care nu am nici-o trebuința?

Înainte cu 100 și 300 de ani, pre candu mai în tóte staturile form'a regimului avea multa colóre theocratica, tronuri și coróne se considerau cá castigate numai cu dreptu ddiescu și tóte domniile cá din grati'a lui D-dieu — Dei gratia, — lumea nu se mirá de locu, dacă și în parlamente predominá preste totu spiritulu religiosu și în cele mai multe guberne spiritulu urei confessionale. Dara în acésta epoca a nóstra, candu frasele bombastice despre liberalismu, liberu-cugetatori, deisti, rationalisti, darwinisti, atheisti își implu audiulu din tóte partile, ti se pare unu lucru strainu cá se vedi, cá de câtiva ani încóce parlamentele Germaniei, Franciei, Italiei, Spaniei, Belgiei nu mai scapa de discussiunile cele mai ferbinti religiôse, care adesea se termina cu scandale mari. Bismark și compani'a sa se afla în lupta cu scaunulu Romei din caus'a libertatiei eclesiastice, pe care si-o pretindu catholicii din Germani'a în sensulu lor, în contra amestecului corónei și a ministriloru sei. În Franci'a o parte a clerului și calugariu nu mai voru se scia de vechile libertati a le bisericeii gallicane, asecurate prin concordatu, ci voru se o supuna neconditionatu scaunului Romei asia, în câtu episcopatululu francesu, prin urmare clerului întregu se nu'i mai remana în nimicu nici-o urma de vointia propria, ci supunerea se fia órba, mai stricta și decâtu în armatele regulate. În Itali'a și Spani'a costa lupte mari introducerea tolerantiei religiôse, din causa cá clerulu pune ori unde póte, diverse pedeci în exercitiulu religiunei a catholiciloru (protestanti, evrei etc.), întocma precum vedemu cá se întempla și în Tirolu din Austri'a, unde trei archierei facura deunadi unu adevratu spectacolu în diet'a provinciale, din causa cá se întemeiara și în Tirolu doue comune bisericesci protestante, se asediara pe acolo și câtiva jidovi, carii mai înainte nu erau suferiti cu nici-unu pretiu.

Poporulu belgianu, francesi, valoni și flamendi, trece de celu mai religiosu și inca religiosu catholicu în tóta Europ'a; în momentele de față inse conflictulu dintre gubernulu belgianu și scaunulu Romei a degeneratu în hostilitate asia, în câtu dilele

trecute gubernulu din Bruxel'a curmá tóte relatiunile cu Pap'a Romei și își rechiamá ambassadorulu de acolo. Urgi'a cea mare a fostu provocata și aici din ambele parti, de câtra corpulu legislativu și gubernu mai virtosu prin legile instructiunei publice, de câtra câtiva episcopi cu calugarii și anume cu iesuitii înpregiurulu lor, prin cele mai energiôse proteste, prin nesupunere la legile politice și prin indemnarea poporului, cá nici elu se nu se supuna dicându: Legi omenesci, sunt acestea, care deschidu calea la nerespectare, la atheismu, éra de unde lipsesce religiunea, s'a dusu și moralitatea, încéta supunerea la tóte legile, securitatea publica dispore, cale larga se deschide la tóte desfrenarile și crimele; pentru-cá atheistii dacă nu au frica de D-dieu, de ómeni și de legile lor se voru teme și mai puțin. La tóte acestea gubernulu respunde mai virtosu cu datele statistice oficiali, din care se vede unu lucru, pe care altumentrea nu l'ai potea crede: cá în tóte tierile unde au dómniți și mai domnescu esclusivu calugarii în scóle și biserici, crimele și fãrãdelegile sunt relative multu mai numeróse, ómenii mai lenesi, pamentulu mai reu cultivatu.

Poporulu anglu este acela, care tine mai multu la religiositate, decâtu ori-care altulu din tóta Europ'a. Numai în Angli'a existu și se observa pâna în dio'a de astadi legile cele mai stricte pentru santirea duminecei; numai acolo duminec'a stau închise tóte localele publice, numite ospetarii, carciune, birturi; nici la teatru nu mergu ómenii duminec'a, din contra la biserica de doue-ori, cu carte de rugatiune în mana, éra acasa citescu din biblia și din alte carti religiôse; éra la confessiunea protestanta tinu cu rara convictiune. Éca inse, cá în dilele trecute se întempla și în Angli'a unu lucru, care produse unu scandalu neaudit în ácea tíera. S'au alesu adica într'unu colegiu cá deputatu la parlamentu unu domnu Bradlaugh, cunoscutu la tóta lumea, nu numai cá rationalistu, ci cá atheistu declaratu pe față. Venindu alegerea atheistului la verificare, se nascura certe mari, mai antaiu în comisiuni, dupa aceea în camer'a legislativa; se audira proteste în directiuni diverse; la începutu Bradlaugh fu scosu din camera; dupace inse nu se prevede în nici-o lege, cá atheistii de profesiune și declarati se póta fi lipsiti de drepturi politice, alesulu își ocupá frumosielu loculu în parlamentu. Celu mai tare argumentu alu acelui atheistu și alu amiciloru sei a fostu față de adversari, candu li s'a disu acestora: Taceti din gura fariseiloru; cá-ci și între voi sunt destui atheisti, preste acésta și cu portari spurcate; numai câtu atheistii vostrii mascati n'au curagiulu se se arate pe față, ci însiála lumea cu făciari'a lor, cá nisce ómeni de nimicu.

Din acestea lupte politico-religiôse, de si semnalate aci fórte pe scurtu, se póte cunoște și diversitatea naturei lor, inse și pericolulu ce ascundu ele în sine. Întrebarea este și pentru noi pusa: dacă locuitorii Ungariei și ai Transilvaniei sunt scutiți și voru remanea scutiți de asemenea lupte? Noi din partea nóstra respundemu cu unu categoricu Nu. Tóte cestiunile politico-religiôse câte agitédia pe alte tieri europene, sunt puse și la noi de multu; numai câtu auctorii loru cređu cá inca nu a venitu timpulu cá se le puna la ordinea dilei, și se temu de scandale mari, dacă nu și mai de multu. Dara o lupta mai multu surda, suterana, curge neincetatu. Puneti numai urechi'a și ascultati, bine cá o veti audi. Ori-incatru te întorci, audi propagandu-se desprețulu religiunei. Pentru cele mai multe oficie publice duminec'a nu mai existe cá di de repausu și de serbatóre. Popórale, glótele vedu; bisericile remanu mai preste totu anul góle, „pentru-cá, dacă nu mergu dómniți la biserica, de ce se mergemu noi?“ Dara în acelasiu timpulu se implu cârciunele puturóse și spurcate, unde pe alocurea siede în capulu mesei pop'a.

Temnițele nu mai ajungu pentru închiderea criminaliloru; bietii gendarmi nu mai au nici somnu nici repausu. Docentii calvinesci se adunara deunadi și decretara scóterea catechismului din scólele elementarie, spre care scopu au și avutu înpertinenti'a se petitiónele la locurile mai înalte. Duellile și mai virtosu sinuciderile au ajunsu a fi casuri de tóte dilele; pâna și baiati mucosi de câte 10—12 ani se sinucidu, sau inpusca pe alții. Deunadi în Clusiu, dupa mai multe betii, batai și perueli, în fine doi studenti junghiaru pe unu economu, fãra a fi fostu provocati de câtra acesta cu ceva, ci éca asia, de distractiune, din cheff, cum dice turculu.

Din tóte inse nici-o confessiune religiôsa și nici-o biserica nu este subminata și persecutata mai amaru, decâtu cele doue romanesci. Acestora li se prepara peirea prin scóle noue, prin subventiuni de moda noua, prin propagarea în familii a irreligiositatiei, a necredintiei, cu ajutoriulu unei literature desfrenate și spurcate din alte limbi, care se inparte sau pe pretiuri de nimicu, sau si gratis. Și noi tacemu la tóte acestea, cá si nesce oi, care abia potu se întóne câte unu: Mé, bé, méé.

De biserica libera în statu liberu nu mai vrea se audia nimeni dintru aceia, carii au cu totul alta maxima: Derimarea bisericelor.

Discurse parlamentare tinute în cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bokross Elek nu primesce propunerea deputatulu Parteniu Cosm'a, pentru-cá chiaru și în casulu, candu ar fi de lipsa se se aduca o lege de procedura speciala pentru comassarile din Ungari'a, aceea nu ar fi identica cu cea din Transilvani'a.

În câtu pentru legea relativa la Saliste, Talmaciu și Branu, aceea se tine de dreptulu materialu și nu póte încapé, în cadrulu procedurii. Dealtumintrea crede cá nici nu prea este lipsa de ea, pentru-cá în Talmaciu și Saliste cestiunile de controversa s'au aplanatu dejá prin împaciuri și crede cá totu asemenea va urmá și cu Branulu. Lui Zay 'i reflectédia, cá nu are dreptu candu afirma, cá acolo s'a comissu unu actu de justitia de cabinetu. Legislatiunea din 1871 pentru aceea a aflatu de lipsa o lege speciala pentru acele teritórie, pentru-cá acestea au apartinutu mai înainte comitatulu Albei superióre și pe acelu timpulu s'au desvoltatu întrensele referintie urbariale, și chiaru modificarile în referintiele de posesiune, cari au urmatu sub dominiunea sasésca, au provocatu necesitatea de a se face provisiune speciala pentru aceste teritórie.

În privinti'a rescumperarii sesiuniloru alodiale oratorulu observá, cá acésta nu e numai o cestiune transilvana, ci este generala, cá-ci și în Ungari'a se afla referintie de acésta natura. Transilvani'a nu poftesce pentru sine lege speciala în acésta privintia.

Deputatulu George Popu 'i reflectédia, cá chiaru densulu (adeca oratorulu) a fostu acela, care nu a fostu multiamitu cu proiectulu gubernului, din causa cá éra prea scurtu și dedea ministrului mana prea libera, și a doritu cá procedur'a intréga se se regulede prin lege.

În fine, dice oratorulu, d-lu Popu se mira fórte și afla lucru suspitosu, cá eu la închizierea discursului meu am recomandat proiectulu de lege bunavointiei fratiloru nostri din Ungari'a și la acésta elu esclamá cu dorere, cá densulu nu are frati în acésta casa. Acésta respingere a fratietatii eu nu o aducu în legatura cu nationalitatea, ci o restringu numai la persón'a d-sale, pentru-cá înaintea mea fratii nostri de limba romana sunt chiaru asia frati cu noi, cá și cei de limba magiara. (Aprobari în centru). Dupa acestea recomanda proiectulu de lege spre primire.

Pauler Tivadar (ministru de justitia): Onorata Casa! Acelu faptu simplu statisticu, cá de 6 ani de dile numai unu percentu alu comunelor din Transilvani'a s'a bucuratu de regularea posesiunii urbariale, acelu faptu simplu a fostu séu potea se fia de ajunsu, cá se atraga atentiunea gubernului asupra acelor referintie. Dar la acésta s'au mai adausu în acésta privintia reclamatiunile și plansorile cercuriloru celor mai competente, și déca a mai potutu se aiba cinera indoieli despre urgenti'a acestei legi, discursurile de adi l'au potutu convinge despre contrariulu.

Principiulu ce l'au urmatu gubernulu aici, a fostu

acela că se nu se face schimbare în dreptul materialu, ci numai în dreptul formalu și se se introducea în procedură și în cestiunile ce stau în legatură cu ea astu-feliu de înlesniri, cari se facea posibilă descurcarea ace-stei cestiuni atât de importante. Dacă guvernul la rezolvirea acestor cestiuni a fostu avisat în primă linie la svatulu și cooperarea aceluor barbati, cari cu-noscă mai de aproape referințele Transilvaniei, acesta e unu lucru prea natural; dar de alta parte a avutu în vedere acele interese mari, cari din punctu de vedere alu țierei și alu guvernului nu cunoscă nici o deosebire între cetățienii statului, ci mesura pentru fiacare cu mesura egală, făcându dreptate fiescă-caruia, fia elu proprietariu mare, fia proprietariu micu.

În cătu pentru partile speciale ale procedurii, gu-bernul prin proiectulu seu originalu a voit se le face pe calea ordinațiilor ce le aru fi datu pe bas'a man-datului cerutu dela dieta. Comisiunea juridică inse a doritu se le esecutedie celu pușinu în parte în lege in-sasi și eu me învoiescu pe deplinu cu acēsta. Dar si acum s'au rezervatu pentru mandatu unele parti fōrte însemnate, și tocma aceste ordinațiuni, cari se voru dá în spiritulu legii imi voru dá ocaziune că se satisfac dorintiloru de a delatură unele defecte din procedură, cari s'au descoperitu aici.

Ce privescă frecuentă tribunaleloru și a judeca-toriloru din Transilvani'a, am dispusu, pe cătu s'a po-tutu între marginele inamovibilității judecătorești, că numărulu aceluor se se aduca într'o proporțiune drēpta și în cătu prin procedură acēsta s'ar cere sporirea personalului judecătoreșcu — ceea ce eu credu — nu voiu întrelašă a veni cu propuneri în acēsta privința la bugetulu procsimu. Dealtumintea stabilirea numărulu judecătoriloru și asia cade în competența legisla-tivei și se va și face prin lege.

Aceste premisse, de ôrece lips'a urgentă a acestei legi e afara de tōta indoial'a, de ôrece principiulu ace-stei legi după convingerea mea este, a face dreptate pentru fiacare fără diferență, de ôrece defectele even-tuale se potu corege și îndreptă la desbaterea specială, eu rogu pe onorat'a Casa se binevoiescă a primu pro-iectulu de lege în genere de basă la desbaterea specială.

Inchidienduse desbaterea generală deputatulu Ugron isi retrage propunerea sa în favorulu propunerii lui Lonyay. Presidiulu punendu după acēsta la votare propunerile deputatiloru Parteniu Cosm'a și M. Lonyay, acestea cadu amendou și se primescă proiectulu de lege de basă la desbaterea specială.

Siedinti'a dela 7 Juniu nou.

Venindu la ordine desbaterea specială, se pune la votu titlulu care este:

„Proiectu de lege,

despre procedură ce are se se urmedie în cauzele de regularea posesiunii, de proporționare și de comassare în partile transilvane a le țierei, apoi pe teritoriulu fosteloru comitate Crasn'a, Solnoculu de mijlocu, și Zarandu, și a fostulu districtu alu Cetatii de peatra“, și se primescă. Urmédia

Capitlu I.

Dispozițiuni generale.

Se primescă.

§. 1. „Paragrafulu 80 din art. de lege LIII din 1871, și ordinațiunile ministeriale emisse pe bas'a aceluia, precum §§. 8. 9. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27 și 28 ai art. de lege LV: 1871, se scotu din valōre, și în loculu lor, pentru partile transilvane ale țierei, apoi pentru teritoriulu fosteloru comitate Crasn'a, Solnoculu de mijlocu, Zarandu și a fostulu districtu alu Cetatii de pétra, în privința cauzeloru de regularea posesiunii, de proporționare și de comassare, intra în valōre regulele coprinse în paragrafiu urmatori.“

Se primescă.

§. 2. „Regularea referințelor de dreptu și de posesiune, remase din legaturile urbariale, rescumpe-rarea terteturiloru (ladiuituriloru) rescumperarea presta-țiuniloru rescumperabile, precum și cauzele de propor-ționare și de comassare, cadu în competența acelu tribu-nalu regescu, pe alu carui teritoriu se afla realitățile ce sunt obiectulu procesului seu a regulării.“

Parteniu Cosm'a: On. Casa!

La §. acesta am se facu unu amendamentu refe-ritoriu mai multu la stilu de cătu la meritu. (Se audim!)

În §-lu acest'a nu vedu esecutatu ceea ce se co-prinde în titlu, din care are se curgă totu coprinșulu proiectului.

Anume: în titlu tōte cauzele, la cari se referescă, se numescă „regulare“ „proporționare“ și „comassare“ de posesiune.

Subt „regulare“ se întielege totu ce nu este „pro-portionare“ seu „comassare.“

Eu, on. Casa, asiu dori, că pentru evitarea ori-ca-rei interpretari sinistre, se se introducă și aci, unde se tractédia de competența totu acei termini, de cari ne folosim și în titlu, și cari sunt basati pe dreptulu materialu.

În proiectulu de fatia se dice: „regularea referin-țelor de dreptu și de posesiune, remase din legatu-rile urbariale, rescumperarea ladiuituriloru, rescumperarea prestațiuniloru rescumpera-bile, precum și cauzele de proporționare și de comas-sare“ etc. În privința „ladiuituriloru“ și a „prestați-uniloru rescumperabile“ inse este superfluu a face pro-visions specială, că-ci acelea tōte se coprinde în con-ceptulu „regularea referințelor de dreptu și de po-sesiune.“

Nici până acum n'au fostu mai multe categorii nici în Transilvani'a nici în Ungari'a; ba în Ungari'a subt terminulu „regulare de posesiune“ se subsumau chiaru tōte cestiunile provenitōre din referințele urba-

riale, — segregarea padurei și a pasiunei, dispozițiunile referitōrie la ladiuituri, la prestațiunile rescumperabile, proporționare, comassare, etc. cu unu cuventu tōte.

Paragrafulu 80 din art. LIII: 1871, prevediendu pentru atunci cestiunea acēsta dice: „În Transilvani'a, până la organizarea judecătoriloru regesci de prim'a instanția, processele urbariale cadu esclusiv în sfer'a de activitate a tribunaleloru speciale urbariale de astadi.“

Va se dica, acea lege le numescă pe tōte simplu „processe urbariale.“ Si acum asiu consideră eu de su-ficientă acēsta numire; dar dacă comisiunea juridică a aflatu cu cale a specifică, celu pușinu se sustinemu acei termini și nici mai multi nici mai pușini.

Cei ce cugetă, că afara de cele ce încapu în ca-drulu terminiloru amintiti mai potu fi inca unele cesti-uni, cari pe bas'a acestei legi, se potu rezolvă că pro-cesse urbariale înainte judecătoriloru urbariale, aceia negresitu voiescu altu ceva de cătu ce contine legea materială, prin urmare voiescu unu lucru, care nu pōte fi admissibilu; ér' cei ce cugetă, că specializările aretate nu se întielegu subt terminulu „regulare“ aceia după parerea mea nu pricepu adevăratulu întielesu alu legii.

Amendamentulu meu deci tîntescă într'acolu, că scotndu-se din textu totu ce este superflu, întregulu §. se sune astufeliu:

„Cauzele de regularea posesiunii, de propor-ționare și de comassare, cadu în competența acelu tribu-nalu regescu, pe alu carui teritoriu se afla realitățile ce sunt obiectulu procesului.“

Acestu textu este după parerea mea mai esactu, mai lamuritu și mai corectu de cătu alu comisiunii, ér' în esenția nu schimbă nimicu. Ve rogu se'lu pri-miti. (Aprobari în stâng'a estrema).

(Va urmă.)

Transilvani'a.

Sibiiu, 9 Juliu n. Pre candu din siesurile cele întinse ale Ungariei ne vinu mereu scirile despre începutulu secerisiului de secari, grane și ôrdie, noi în aceste regiuni muntōse vedemu numai in-galbinindu paiulu, éra secerisiulu va urmă după insusirile climatice, preste 10 și 15 zile. Într'o septemana cătu a tînutu tîmpu seninu și caldurosu, au înaintatu tōte produsele prea bine; după aceea urmare érași zile învestate, ploii și calduri.

Ni se asigură din cele mai multe parti, că vomu avea unu anu economicu bunu. O de s'aru sci folosi toti locuitorii cătu se pōte mai bine de mil'a și de darurile ceriului, pentru-că incai dacă voru avea pâne, mamaliga și legume de ajunsu, din cătu le va prisosi, se se scape de căte necasuri le venisera pe capu în anii trecuti, se puna căte ceva și la o parte pentru zile rele. Din câteva tînuturi se scrie, că papusoiulu (cucuruzulu) léga minunatu de bine și că se va face fōrte multu. Pe unii ômeni supara o scire că acēsta, din cauza precum dicu densii, că atunci pretiurile cerealieloru scadu și economului nu i se platescă ostenél'a. Noi ne permittemu a reflectă aci la unele pretiuri de obiecte și la unele înpregiurari, pe care credemu că nu ar trebui se le perda nici-unu economu din vedere. De exemplu:

Carnea de vita cornuta au ajunsu pe la orasie la pretiuri asia de exagerate, precum n'au mai fostu nici-odata; apoi înportulu viteloru cornute din Romani'a și Serbi'a este opritu din nou, cu tōta rigōrea. În proporțiunea în care se urca pre-tiulu carnei de vita mare, cresce mereu și la ceea-lalta carnaria, de ôie, de porcu, de paseri etc., precum și pretiulu oualoru. Amu ajunsu că se vedemu transportandu de cu tomn'a și tōta érn'a până după pasci, carne prōspeta din Ardélu la B.-Pest'a și Vien'a, éra oua preste totu anulu cu miliōnele. Pentru țieri și regiuni muntōse este o cestiune fōrte multu disputată în trecut, acum inse decisa, că pentru locuitorii aceluor cea mai buna economie este prasirea și ingra-siarea de vite și paseri de casa (oare, galitie) pentru carne, de care popōrale austriace, germane și britanice nu se mai potu satură nici-odata și contra carora vegetarianismulu nostru nu pōte luptă. Cautati că se facu adesea revolte în cetățile mari din caus'a pretiuriloru de carnarii. Înmultirea caliloru ferate va constringe și pe celu mai obsti-natu economu, că se ésa din multe „regule“ de ale sale, apucate din mosi de stramosi. Deci cu pri-sosulu de produse în papusoiu, ordiu, cartofi etc. se se îngrasie vite și se vindu cu castigu multu mai bunu, dacă se prefacu în carnarii. Totu asia femeile nōstre voru face fōrte bine, dacă voru cere dela barbati, că se le cumpere sau presésca vaci de cele mai laptōse, pentru că se facea untu cu vedrele și brandia de vaca, pentru-că tōte se cauta cu pretiu bunu de cătra speculanti, cari în unele tînuturi ambla pe la sate din casa în casa, éra pe la orasie le precupescu cu pretiu indoitu. Gainele și gâscele, ouale celora și penele cestora, sunt asemenea obiecte cautate fōrte bine. Te prinde inse mirarea, că în multe comune abia affi la

a trei'a casa câte 2—3 gâini, și strainulu caletoriu tramite la câte diece case spre a'i cumpară câteva oua, că se'și face de mancare. Totu asia se întempla și cu legumele de gradina. Este în adevéru rusine mare, că în cele mai multe comune rurale abia vedi la 1/3 parte din locuitori gradine cu legume, éra în acestu punctu sasi și magiarii nu sunt cu nimicu mai înaintati decâtu romanii. Cum se nu fia rusine, a vedé pe sateni și satene, care au gradini închise, pamentu humosu, negru că perulu lor, grasu minunatu, inse plinu de brusturi și cucute, cumparandu cépa și curechiu (vardia) dela orasie. Tocma asia e și cu pōmele: satenii cumpara pentru prunculeții lor de „puiulu tērgului“ mere dela orasiu. Ce satira, mai virtosu pe asia numit'a inteligentia popésca și mi-renésca dela sate! Ni se va respunde pōte, că în iobagia nu éra nimeni nebulu că se puna pomi în gradina pentru altii. Dara în Sasime și în mul-timea sateloru celoru libere secuiesci nu éra nici-o iobagia. Chiaru și pe la orasiile mici unguresci remanu multe gradini pline numai de buruiene și de putori.

A propos de proprietatea pamentu-lui. Unu numeru bunicelu de comune, mai alesu muntene, se afla în processe urbariale cu fisculu, cu statulu. Processele se pōrta de câte 20—25 de ani, mai virtosu pentru paduri și pasiuni. Fisculu s'a portatu dela începutu în mai multe ca-suri cu destulă lealitate cătra locuitori, offerindu-le înpaciuire, „arangementu“ definitivu. Tōte comu-nele, ai caroru locuitori au avutu judecata sanetōsa, ori-că n'au fostu sedusi, seu de charlatani egoisti, seu de ômeni ignoranti și fantasti, au am-blatu prea bine, dacă au curmatu processulu și s'au înpacatu cu fisculu, seu înpartindu padurile curatu după proverbu, asia, că nici lupulu se nu remana flamendu, nici ôi'a cu doi miei, seu rescumparandu-le întregi cu unu pretiu moderatu. Din contra, multe comune, mai alesu din muntii apuseni, unele din fostulu regimentu I granitariu, altele din districtulu Fagarasiului, au amblatu nespusu de reu, că-ci după-ce au cheltuitu orbesce dieci de mii, mai pe urma, după o serie de ani au perdutu processulu și în instanti'a a trei'a, suprema, după aceea unii s'au dusu și la Vien'a, că se céra — nici ei nu mai sciau ce. Destulu că pe candu cei cu con-tractele de înpaciuire au remasu buni proprietari de vecie pe hotarele și padurile lor, éra cu cătu au fostu datorii au platitu din venitul mosiiloru rescumparate, cei cari s'au întielenitu în processe, as-tadi au ajunsu că se li se vendia și ce mai au, se nu le remana, necum censusie în vatra, dara nici vatr'a; că-ci adeca totu cătu au taiatu ômenii din paduri de candu pōrta processu, li se considera că prevaricatiune și devastare, pe care au pretiuit'ă asupra bietiloru locuitori. Scimu o co-muna fosta militarizată, pe care o amerintia exe-cutiune teribilă până la sum'a oxorbitanta de 80 mii florini v. a. și processulu e perdutu, precum l'au perdutu și ticalosii locuitori din Perău, în comit. Fagarasiului, condusi fōrte reu. Scimu din contra alta comuna în acelasu districtu, careia prin înpaciuire i s'au stersu și sum'a de aproape 8000 fl., la care fusesera condamnatii definitivu, că se o platésca sub titlu de prevaricatiune; preste aceea ei astadi sunt proprietari preste padurea întregă pe lângă o desdaunare, ce nici-decum nu'i pōte ruină, pentru-că și fisculu judeca și întōrce actele de diece-ori în mana, isi mai și aduce aminte și de cunosc-ut'a maxima juridică: Summum jus summa injuria; seu pe romanescă curatu: Se nu omori gain'a ce'ti oua galbini de auru.

Dare-ar Ddieu și la alte comune mintea, de ex. a comuneloru Branu, Zernesci, Tohanu, aceluor din scaunele (tînuturile) Talmaciu și Salisce, a celoru din Lups'i'a și inca alte câte-va, care acum binecuvanta pe înpaciuitorii lor. Se ne luamu prea bine sém'a, că éca, intra legea silvanala (de paduritu) în activitate și potere, lege precum este în tōta Europ'a civilizată. Inspectorii de padurari vinu pe urm'a lor; pedepsele de prevari-catiune prevediute în lege sunt infricosiate; vai de prevaricanti! Cu atât mai virtosu locuitorii în-curcati în processe de natur'a celoru atinse aci, se grabésca a primu condițiunile cu care'i înbiie fisculu, dandu-le pe alocurea chiaru și preste competența prevediuta în legea urbariale. Într'aceea notarii comunali cari sunt platiti binisioru din venitu-rile comunei, se'și tina de a loru datorii stricta a esplică poporului acelea legi fōrte fatali pentru elu, că se nu ajunga bietulu omu în periculu de a'și perde boii din jugu pentru unu caruceanu de lemne prevaricate. Se se scia, că nu va fi permisă a

taia nici din padurea propria, fara observarea stricta a decisiuniloru legii.

— Listele electorale ale locuitorilor din comun'a urbana Sibiu cu tote suburbiele sale sunt espuse la municipalitate si la magistratu spre vedere si reclamare, dupa care se si potu decopia. Pe catu scimu, aici exista si unu comitetu municipale, pe care credemu ca l'ar costa puçinu decopiarea listeloru. Eca activitate, la care nu incape nici o scusa.

Din Banatu.

De langa Timisiu 27 Juniu 1880.

Barbatii romani de caracteru, cati mai are Banatulu, isi frementa mintea in multe moduri, cum s'ar poté desteptá poporulu romanu din letargi'a in care diace chiaru in secl. 19, despre care se totu bucina, ca este „secl. propasirei si alu luminei.“

In genere se pote dice cu dreptu cuventu, ca secl. 19 este secolulu. luminei si alu propasirei, inse in parte la Banatu si preste totu la patri'a nostra Ungari'a, nici cu unu dreptu nu se pote aplica sententi'a acesta.

De candu domnesce la noi dualismulu: pretensiunile statului fatia de cetatieni se potentiadia totu cam la trei ani, si mai avendu sistem'a dualistica viatia indelungata, potemu afirmá cu totu dreptulu, cumca darile se voru suí in scurtu la potenti'a cubica; cu tote acestea deficitulu cresce din anu in anu.

Acesta inpregiurare o canta si descanta mai tota diurnalistic'a din patria; prin urmare nu e noua pentru nimenea. Se vede inse, ca suirea contributiunei se apropia catra culmea cea mai inalta, dela care mai departe nu va potea merge, ci seu va sta pe locu, poporale voru fi in stare a'i cautá in fatia, seu va trebuí se se dea josu.

Organele financiale totu intr'acolo tintescu, ca se mai suie contributiunea, pentru-ca deficitulu se dispare; era organele administrative tindu mereu, ca salariile se li se mai marésca si alte posturi noue se se mai creddie; deci cine pote se creda, ca in modulu acest'a deficitulu va disparea? Pre organele financiale le genedia cum se pare, acelea restantie excessive, care nu se potu incassa, si asia mai in totu anul stergu mii si milioane de restantie ca neincassabile. Unde este aici ratiune de a mai suí contributiunea seu darile, candu nici cele de pana acuma nu se potu incassa? si statulu e necessitatu a renuntia la pretensiunea loru. Da, organele financiale afla ratiune si aici; ele combina asia: mai sunt in tierra multi individi, cari platescu darea curenta; deci ei voru poté plati si mai multu, prin urmare se suimu contributiunea; nu inporta nimic'a, chiaru se si pierdemu cate-va milioane ca neincassabile dela o parte de locuitori, sumele acele le-amu incassatu dela cei buni, dela cei ce potu plati. Numai catu in urmarea acestui rationamentu pamentulu la noi a devenitu devaloratu cu totulu, pentru-ca nimenea nu doresce se cumpere realitati din caus'a dariloru nesuportabile, in catu avemu exemple cu miile publicate in „Monitorulu oficialu“, ca de ex. vii de cate 7—800 □ s'au vendutu cu cate unu florinu, seu si numai cu cati-va cruceri.

Pana candu cei ce potu plati contributiunea curenta voru fi in maiortate fatia de cei ce nu potu, si pana candu darea celora va fi mai mare de catu darea cestora, pana atunci se pote spera ca statulu nu va bancrota; decadenti'a lui inse va urma siguru, pentru-ca va fi despoporatu, se voru inpuçina braçiele si poterile lucratorie in intru; era in afara va fi discreditatu.

Nu se pote presupune, ca omenii de bine aru dorí acesta, si totusi multi sunt gat'a a jurá in bunatatea sistemului actualu. Ar fi ratiune suficiente de a suí contributiunea in casulu candu statulu s'ar interessá de bunastarea materiala si spirituala a poporaloru, si potentiarea dariloru s'ar intempla numai pentru lumina poporului. In casulu acesta poporaloru li s'ar restituí cu procente insemnate aceea ce au datu. La noi inse nici-decum nu se pote afirma acesta, ci chiaru din contra. Se totu creadia la posturi, pentru-ca fiii natiunei domnitorie se aiba toti aplicare, dar mai alesu in anii din urma s'au creatu atate investitii si s'au formatu atatea sine-cure, in catu la multe oficie amplotiatii nici n'au ce lucra, ci se distragu in conversari si fumandu la sugari; mai alesu la cele politice administrative siefulu oficiului este in fapta absolvatu de lucru.

Avemu exemple in comitatulu Carasiu. Pana la a. 1876 erau 9 pretoriate.*) Sub conducerea

*) Subprefecturi (Szolgabiroi hivatalok).

acelora lucrurile au mersu cum au mersu; de atunci s'au mai creatu inca 2 posturi pretoriale si 11 posturi de jurasori*) pe langa pretoriate, asia dara 13 posturi noue, catra aceste mai 11 posturi de tutori orfanali, cu totulu 24, cari tote, unulu preste altulu se afla dotate cate cu una miie fl. v. a. Asia dara locuitorii contribuenti s'au mai insarcinatu cu 24 mii fl. v. a. Acuma se intrebi pe unulu ori altulu despre cursulu afaceriloru publice, iti respundu cu „vai si amaru.“ Tote cauzele inaintedia ca raculu, averea orfaniloru este negrijita ca si mai inainte, cultivarea poporului nu se promovedia, ci inca i se punu pedeci; la multe oficie se aplica omeni neinteressati de bunastarea si lumina poporului; cu unu cuventu, birocrati'a este la noi atatu de gramadita, in catu mai multu nu i se pote adauge, si incepe singura a se submina.

Se pare ca regimulu nu ar afla alte mijloce de a inblandi pe adversarii sei, de catu asiedindu'i in oficie publice, bine dotate. In alte tieri sunt fabrici diferite, reuniuni agronomice, institute de industria si comerci, la cari se afla aplicate mai multe mii de individi; la noi aceste institutii nu progressedia, industriarii de professiune preferu a fi esecutori pe langa judetiele regesci, esecutori de contributiune, comptabili la comitatu s. a. Nu inaintedia la noi nici agricultur'a, pentru-ca agronomii cualificati preferu a fi tutori orfanali, asessori la sedri'a orfanala, esecutori pe langa pretoriatu s. a. La noi inaintedia numai institutiunea de esecutori, in catu acuma avemu esecutori la tribunale, esecutori la judetiele regesci, esecutori la oficiele de contributiune, esecutori la pretoriate. — Candu esu acestia la esecutiune, se vedi cum se implu casele publice de bani! Cum partile sunt indestultite?! Vai si amaru! Esecutorii isi iau mai antai diurnele si daca remane ceva, atunci capeta si partea interessata. Ce se'i faci, nu e esecutorulu de vina, elu si-a facutu datorinti'a, apoi demnu este lucratoriulu de plat'a sa.

Catra aceste se mai adauge sistem'a de chicanare si apucaturi diabolice, in catu i trece de siaga ori-carui de a'si face treba cu astufeliu de omeni, numai daca aru da ei pace la altii. Aiba aici ori cine intieptiunea lui Solomonu si elocinti'a lui Demostene, ca forte puçinu va indrepta; pentru-ca aratandu defectele, e consideratu ca inamicu alu sistemului actualu si adversariu, daca nu inamicu alu partidei domnitorie.

Asia dara ce e de facutu? Trebuie se lucramu neincetatu; poporulu trebuie desteptatu si inbarbatu la activitate continua, pentru-ca prin acesta se arata poterea de viatia a unei natiuni, si numai in lupta se otielescu poterile spirituali si se destepta sentimentulu conservarii proprie. Increderea poporului aratata catra inteligentia si mai alesu catra pastorii sei sufletesci, trebuie considerata ca celu mai scumpu tesauru, si cea mai santa legatuinta; dara apoi nici se abusedie nimeni de acea incredere, ca-ci unu abusu ca acela ar fi o crima, unu sacrilegiu, care mai tardiu seu mai curendu se resbuna elu pe sine.

T. Grachu.

— Totu din Banatu ni se mai scrie de dato 28 Juniu intre altele:

Ca se esa la lumina tota blastematiile din Banatu, ar trebuí ca d-vostre se aveti vreo doispre-diece corespondenti pe aici, cari se aiba intrare pe la tote oficiele, nu numai civile, ci si la cele bisericesci. Totu ce se face la noi, se face numai din interessu de partida si mai alesu in interesulu Nihilismului ungerenu. La ori-ce alegeri se tinu mai antai conferentie la marele maiestru alu franc-murariloru, si precum se decide acolo, asia trebuie se esa adunarile. Poporulu vedindu coruptiunea, incepe a pierde credinti'a in Ddiu si in bisericu.

De aci mai la vale corespondentele vorbesce de nisece preoti forte stricati, dintr'o diecesa ce numera preste 342 mii de suflete; anume arata despre unulu, care nu suferu docente in comuna, era plat'a aceluia de 300 fl. o papa elu, inse fara a'i pasa de scola, ca-ci nu merge nici la bisericu cu septamanile intregi; merge inse cu atatu mai bucurosu la venatu cu notariulu si cu altii. Acea comuna nefericita este destulu de mare, acum inse pornita spre perire. Fiindu-ca acelu popa se are forte bine cu „domnii“, se pare ca pana acum nu a cutediatu nimeni se'lu arate la episcopu si consistoriu. Noi nu'lu vomu numi, dara episcopulu pote se'lu afe dupa puçina cautare, in comun'a rurale L.

In mani'a toturoru releloru de care suferu Ba-

*) Ce se intielege in Ungari'a prin barbarismulu latinescu jurassor? adjuncti seu ce? Red.

natulu, omenii de bine, cu dorere de anima pentru patria, poporu, bisericu, totu se nu despere nici pe unu minutu, ci se-si aduca aminte, ca urmele robiei trupesci se stergu mai curendu, era ale celei sufletesci uneori nu mai dupa-ce piere cate o generatiune intréga, ca jidovii in desertulu Arabiei. Romanii din Banatu au trasu in robia dupla si tripla; dara nici-unu biciu nu a lasatu atatea urme de plesnituri pe sufletele loru, ca biciulu hierarchiei straine. Deslegarea problemei nu e usiora, ea inse totu se va deslega. Reulu revelatu, pe jumetate este vindecatu. Propagati neincetatu lectur'a sanetosa; unde numai se pote, infintiati societati de lectura; ocupative si cu ide'a infintiarei macaru a unui gimnasiu romanescu intr'o regiune din cele mai periclitate prin coruptiune maiestrita si prin desnacionalisare.

Romania.

Statistic'a culteloru religiose din Romania'a.

(Urmare din Nr. tr.)

Tabell'a 2. Eparchi'a S-tei Mitropolii a Moldovei si a Sucevei.

Urbea Jasi. Nu mai are nici cenobiu nici manastiri, ca-ci cate au fostu, s'au prefacutu in institute de alta natura; era apoi se vede ca resedenti'a mitropolitului si locuinti'a celorualte persoane, care porta titluri monachali, in statistic'a tieri nu au fostu considerate ca manastiri. Asia aflamu pe langa mitropolitulu si langa 44 bisericu et 9 capelle:

3 archierei (in partibus infidelium), 6 archimandriti; 4 protosingeli, 1 hieromonachu, 1 protopopu, 86 preoti, 1 archidiaconu, 18 diaconi, 175 cantareti si choristi, 50 paraclisieri, 4 monachi, nici-unu frate si nici-o monacha sau sora; numerulu totale alu persoaneloru bisericesci in Jasi 349. Din bisericel capitatei Jasi 22 sunt intretinute de catra comun'a politica, 17 de statu, 9 cu venitul propriu, 4 de cas'a spitalului S. Spiridonu si 3 de catra familii particulare, ca-ci precum in Munteni'a, asia si in Moldov'a s'au aflatu din vecuri destule familii religiose si totuodata avute, care au ridicatu din averile proprie nu numai manastiri, ci si bisericu parochiale pentru locuitorii mireni.

Jurisdictione mitropolitului Moldovei si alu Sucevei ca arhiepiscopu, se intinde preste 5 districte, sau cum se numescu in Romania'a judetie.

In districtulu Jasi (fara capitala) sunt: 8 manastiri si schituri,*) 116 bisericu, 4 capelle; era personalu 4 archimandriti, 4 protosingeli, 5 hieromonachi, 1 protopopu, 128 preoti, 3 diaconi, 131 cantareti, 108 paraclisieri, 2 monachi, 1 frate, 1 monacha; totalu 388. Din bisericu 158 intretinute de comune, 6 de particulari, 3 de epitropi'a S. Spiridonu, 11 de statu.

In districtulu Neamtii: 1 cenobiu de barbati, 2 cenobii de femei, 23 manastiri si schituri, 172 bisericu, 1 capella, era personalu: 9 archimandriti, 4 protosingeli, 90 hieromonachi, 1 protopopu, 222 preoti, 67 diaconi, 283 cantareti, 16 paraclisieri (?), 318 monachi, 52 frati, 968 monache, 113 sorori; in totalu 2143 persoane, 164 bisericu intretinute de comune, 11 de particulari, 4 de S. Spiridonu, 20 de statu.

In districtulu Suceava: 6 manastiri si schituri, 139 bisericu, 1 capella; personalu: 3 archimandriti, 7 protosingeli, 1 protopopu, 176 preoti, 12 diaconi, 216 cantareti, 10 paraclisieri, 46 monachi, 7 frati; totalu 478. Din bisericu 22 intretinute de particulari, 3 de statu, 1 de S. Spiridonu, tote celalalte de comune.

Districtulu Botosiani: 1 cenobiu de barbati, 1 cenobiu de femei, 3 manastiri si schituri, 174 bisericu, 5 capelle; pers. 2 archierei (in partibus), 2 archimandriti, 1 protosingelu, 1 protopopu, 191 preoti, 17 diaconi, 273 cantareti, 39 paraclisieri, 49 monachi, 2 frati, 137 monache, 6 sorori; totalu 720. Din bisericu 25 le tinu particularii, 6 statulu, tote celalalte 153 sunt de comuneloru.

Districtulu Dorohoiu: 1 schitu, 152 bisericu, 2 capelle; pers. 1 archimandritu, 1 protopopu, 136 preoti, 4 diaconi, 190 cantareti, 7 paraclisieri, 4 monachi; totalu 343 persoane. Afara de 22, tote celalalte bisericu orthodoxe din acestu districtu sunt tinute de catra comune.

Asia in arhiepiscopii'a Moldovei numerulu totale alu persoaneloru bisericesci pana la paraclisieri si la asia numitii frati ori sorori, este 4421, dintre acestia 6 hieromonachi, 423 monachi, 62 frati, cu totii abia 491, era monache in tote 6 districte 1106 si sorori 119; prin urmare vorb'a vechia despre dieci de mii calugari si calugaritie in Moldov'a, remane fabula; ca-ci precum vomu vedea si mai la vale, in cele 6 episcopii sufragane ale Romaniei, manastiriele si numerulu persoaneloru monastice s'au redusu forte tare din ce era odinioara, pre candu chiaru si la multi parinti de familii, urindu-li-se din sufletu de atatea blastemati ale lumei, vedendu'si adesea tote fructele osteneleloru de cate 40—50 de ani rapite sau insielate talcharesce, in locu de a se sinucide, precum se sinucidu poltronii si atheistii din dilele nostre, se retrageau sermanii in singuratarea Carpatiloru, la vreo manastire ori cenobiu, sau numai in apropiere facendu'si cate o chilia singurataca din

*) Amu fostu intrebati, ce sunt schiturile? Dela cuventulu greco-latinescu Asceteria, pl., locuintia singuratica, unde se retragu persoane care fugu de lume si de peccatele ei. Totu manastiri, inse mai mici, mai serace, sau serace de totu.

nafragiului vietiei profane. Pe altii érași îi duceau la monastiri alte illusiuni lumesci pierdute, pe unii nepuțințele trupesci; și în fine nu se pôte negá, cá se aflau și ómeni lenesi, carii neplacându-le se muncésca, li se pareá cá la monastire voru trai mai usioru; se insielau inse cei mai multi; cá-ci în monastirile romanesci erau constrinsi la lucru și mai alesu la cultivarea pamentului și la tñnera de vite, daca voiau se manance. Daca nu erau în stare se representante sciint'ia, cautau se representante labórea física. Tóte acestea s'au schimbatu successive, mai alesu dela 1840 încóce. S'au schimbatu; inse cum? Camu cá și în alte tieri europene, pe unde hospitiele monastice isi perdura ce e dreptu, caracterulu religiosu, le-a remasu inse preste totu celu humanitariu, numai sub alte numiri, precum: spitale de dimensiuni colossali, pentru multe mii de bolnavi, case de sanetate (de alienati, de nebuni), asile pentru barbati bețrani, schilavi, nepotintiosi, asile pentru femei de aceleasi conditiuni, asile pentru prunci orfani si aflati, hospite pentru sorori de charitate (miseriordiane), totu asia pentru barbati misericordiani, carii tñu spitale; asia numite diaconisse la protestanti, cá docente la scólele de fetitie, și alte institute filantropice, fara care omenimea nu va potea fi niciodata.

Trecemu la episcopiile sufragane.

Tabell'a 3. Eparchi'a (dieces'a) S-tei episcopii a Rómnicului-Noulu-Severinu, care se întinde în 5 districte sau judetie, anume:

Districtulu Gorju cu: 6 monastiri și schituri, 412 biserici; pers. 1 archimandritu, 3 protosingeli, 1 singelu, 1 protopopu, 246 preoti, 2 diaconi, 483 cantareti, 8 paraclisieri, 24 monachi, 2 frati; totalu 771.

Districtulu Dolju: 4 monastiri și schituri, 307 biserici, 1 capella, 0. 0. 0., 1 protopopu, 301 preoti, 6 diaconi, 412 cantareti, 21 paraclisieri, 1 monachu, 1 frate = 743.

Districtulu Mehedinti: 0. 0. 0., 326 biserici; 0. 0. 0., 1 protopopu, 257 preoti, 1 diaconu, 565 cant., 4 paracl., 0. 0. 0. = 828.

Districtulu Romanati: 5 monastiri și schituri, 210 biserici, 1 protosingelu, 1 protopopu, 223 preoti, 206 cant., 148 paracl., 1 monachu, 0 0 = 580.

Districtulu Vâlcea (în care este episcopi'a): 1 cenobiu de barb., 2 cen. de femei, 5 monastiri și schituri, 409 biserici, 5 capelle; pers. 1 arhieru, 4 archimandriti, 4 protosingeli, 3 singeli, 1 protopopu, 261 preoti, 5 diaconi, 387 cant., 325 paracl., 11 monachi, 8 frati, 88 monache, 10 sorori; totalu 1108 persóne.

În acésta diecesa monastirile și schiturile, cum si vreo 41 biserici sunt întretñnute de statu, câteva de cátra particulari, cele mai multe inse de cátra comune, éra vreo 18 traiescu din mila cá vai de ele.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Preasanti'a sa domnulu Joanu Mețianu.) episcopulu diecesanu dela Aradu, facú în decursulu lunei acésteia o visitatiune canonica din cele mai intinse și plina de fatigie, dara precum audimu, atátu preasanti'a sa, cátu și alti barbati seriosi și inspirati de zelulu religiosu și morale, s'au convinsu si asta-data despre imperiós'a necesitate a visitatiuniloru canonice. Trebuie se védia cineva cu ochii sei cátra barbaria și selbatacia, coruptiune și desfrenare mai domnesce iu partea cea mai mare a Ungariei, fara distinctiune de nationalitati, de confessiuni și de classe omenesci. Poterea limbiloru apostolice de focu se cere aci spre a corege celu puçinu pe societatile superioare, pe care-le maimutiesce plebea intru tóte, și spre a nu lasa cá se se inputia sarea pamentului.

— (Dela Banatu.) Din comun'a Valing-Franzdorf comit. Carasiu locuita de svabi și de romani, suntemu invitati se aratamu, cá esc. sa Domnulu Alexandru Bonnaz episcopulu alu diecesei rom.-catholice a Ceanadului cu ocasiunea petrecerei sale în acea comuna pentru cautarea sanetatiei, cu ocasiunea examenelor semestrali a binevoitu a premia, atátu în scól'a rom.-catholica, cátu și în cea gr.-orientale din locu 10 taleri la 10 scolari dintre cei ce au frequentatu scól'a mai regulatu preste anu. Se scie cá domnulu episcopulu Bonnaz este de origine francesu din acei colonisti, carii se asiediasera în vreo 5 comune din Banatu între anii 1806—9. Docentele gr.-or. din locu J. Popescu aduce escel. sale prin acéstea linii multiamita respectuósa.

Pentru cei ce nu încéta a întrebá, daca fericitul în Domnulu Andreiu Mocioni a lasatu vreunu testamentu, se raspunde cu totu dreptulu dela Temisiór'a, cá nici-de cum nu e tréb'a publicului se afle coprinsulu testamentelor private familiare; cá-ci daca repausatulu n'au avutu prunci, au avutu inse o consórta nobila și cu totulu devotata sociului seu; éra pentru fiii natiunei facuse pana éra în viétia multe ajutórie, „pana candu unii din ei se aratara fórté ingrati, éra unii dupa ce invetiasera cu bani romanesci, au trecut cu totulu în castrele straine, s'au renegatu.“ Ceea ce se mai spune este, cá pentru biserica serbésca aprópe ruinata din comun'a Foen repausatulu a lasatu 10 mii florini cu scopu de a se face una noua.

— (Denumiri de inspectori silvanali.) Pentru Ungari'a s'au denumitu: Ferdinand Kastner, Edmund Klein, Koloman Garlathy, Hermann Osterlamm și Kriváczy, éra pentru Transilvani'a s'au denumitu: Alexander Leitner și Arnold Andriányi, dintre cari cestu din urma va fi cu resiedinti'a în Sibiiu. De subinspectori sunt denumiti Juliu Nagy (Brasiovu), Ludovicu Herczey (Clusiu), Béla Gyöngyösy (Muresieni).

— (Omoru în Clusiu.) Ce se mai amblamu dupa asassini pe la Brail'a și Galati? Doi studenti Laczkovics și Ujvárosi, dupace se batusera cu altii într'o carciuma din suburbiile Clusului, venira în cetate, unde se apucara din chiaru seninu de economulu Labodi, pe care Laczkovics ilu și injunghie cu unu pumnariu (stiletu) și'lu lasá mortu.

— (Alte omoruri.) În Jenopole (Borosjenő) tat'a cu fiulu invitara pe 22 Juniu la mésa pe unu amicu alu loru; dupa mancare inse legandu'lu ilu spendiurara de grinda, apoi ilu taiara bucati cu securea.

În comun'a Sacalu (comit. Biharei) jidovulu Ionas Kohn se apucá se bata pe unu dieleriu romanu cu unu batiu de tresthie; romanulu inse scotiendu cutitululu injunghia pe bogatulu evreu, dupa aceea ilu mai tocá si cu sap'a de câteva-ori.

În altu locu, totu în Ungari'a, unu strengariu unguru din cei mai periculosi, omorí pe unu baiatu de jidovu numai din distractiune, dicédu cá voiesce se védia cum moru jidovii.

— (Locuste în Russi'a.) Precum relaté dia diariulu „Kawkas“, în districtululu Rasach locustele s'au ivitu în cantitati atátu de mari, în cátu ele au ocupatu unu terenu de preste 400 kilometri. Unu numeru de preste 500 ómeni sunt ocupati pe fiacare di cu esterminarea loru. Calea ferata dela Tiflis spre Poti au fostu acoperita între statiunile Rsanki și Kaspi de o asia cantitate enorma de locuste, cadute la pamentu în urm'a unei ploii, în cátu trenulu nu au potutu inaintá si s'au vediatu necesitatea de a descopila vagónele și a le impinge înainte unulu câte unulu. Dar nu numai în sudulu ci și în nordulu Russiei s'au observatu roiuri enorme de locuste caletóre; unu astfelu de roiu au trecut în diu'a de 17 Juniu în sboru pe deasupra Moscvei într'o inaltime de 20—30 metri. — Fára indoiala cá acéstea nu sunt locustele inportate de cátra nihilisti.

— (Unu mijlocu radicalu în contra scumpetei.) În Teheranu pretiurile se urcau în tempulu din urma fórté tare, de si nu éra nici-o cauza ce ar fi potutu legitimá scumpetea. Recolt'a din urma fusese buna, cea viitóre inea promite a fi buna și totusi pretiurile pânei și a carnei se urcasera în modu estrordinaru. Pentru de a face se incetédie acestu abusu nerusinat, principele-locotienetoriu Raib-Es-Sallanet întreprinse o ronda prin piatia (bazaru) și la toti panerii și macelarii cari urcasera pretiurile în modu nejustificabilupuse de li se taiara urechile, éra pe altii lasá se li se pironésca urechile de stelpulu magazinelor. Nu multu dupa acésta procedura energica pretiurile victualeloru scadiura érași la nivelulu loru normalu.

— (Doi baroni în temnitia.) Ambii au fostu prinsu în Vien'a și inchisi pentru milióne de insielatorii în sume mari de bani.

Nr. 3/1880.

Conchiemare.

Pre bas'a conclusului adunarii generale cerc. tñnuta la Arpasiu în 13 Juliu 1879 de sub Nr. prot. 4, — adunarea generale a despartimentului cerc. II alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, se conchiama în comun'a Branu pe dio'a de 25 Juliu 1880 cal. nou la 10 óre a. m., ceea ce se aduce la cunoscintia publica, invitandu-se totu-deodata a participá la siedintia toti onor. membrii, inteleginti'a si poporulu acestui despartimentu.

Comitetulu desp. cerc. II.

Fagarasiu, 5 Juliu 1880.

Alexandru Micu Gregoriu Negrea
direct. desp. II. actuariu.

Post'a redactiunei.

— Cu marc'a M. Vásárhely 5 Juliu primiramu 4 fl. v. a. inveliti în 1/2 cóna nescrisa. Rogamu pe on. domnu abonatu, cá se binevoiesca a ne comunicá adress'a ce din eróre nu s'a pusu în cuverta.

— Dev'a. Epistol'a cu pachetulu dela Clusiu n'a mai aflatu pe adressatulu în Bucuresci și s'a intorsu la Sibiiu. În totu casulu s'a cerutu unu lucru, pentru epoc'a presenta absolutu imposibile, care chiaru si într'o epoca multu mai favorabile ar cere celu mai puçinu 1 luna de dile timpu de executiune. Dara apoi unde este planulu? unde concessiunea? unde auctoritate publica

competenta, carei se se dea crediementu? Ori-cine a datu acelu consiliu, reu l'a nemeritu.

— Brasiovu, 4 Juliu. Nu ve turburati. Nici-unu brasiovenu nu a scrisu asta-data balacarii de acelea. S'au scrisu aici. A le relevá, ar însemná cá le dati onóre cu totulu nemeritata.

Nu'i a de veratu: între romanii de aici nu mai domnesce nici-o dissensiune ce ar meritá vorba. Despre espositiune veti aflá dela adunarea generale.

— Din Cernauti avemu patru corespondentie, care inse asia precum sunt compuse nu se potu publicá, fara a veni în conflictu cu §§-ii 209. 301. 302. Se voru publicá sub alta forma.

Cu Nr. de astadi se inchiaie Semestrulu I alu anulului c., éra alu II-lea se incepe mercuri în 2/14 Jul. Rogamu pe domni carii n'au apucatu a innoi abonamentulu, cá se binevoiesca a inaintá pretiulu, spre a ne potea regulá si noi cu atátu mai virtosu, cá incercarea ce facuseramu de a continuá cu espeditiunea conformu dorintiei multora, în locu de a reusi, ne causase incurcaturu cu totulu neasteptate.

Ne rogamu éra, cá oo. adrese se fia scrise întregi și respicatu pe propriulu cuponu (Szelvény) alu mandatului de posta, în dosu, inse asia, cá se nu tréca preste propriulu mandatu (asemnatatiune, utalvány, Anweisung) cá-ci acéstea doue documente se despartu taindu-se printre liniile paralele asia, în cátu mandatulu subscrisu de primitoriu remane la posta spre legitimarea sa, éra cuponulu la editoru. Domni abonati vechi ar facilitá fórté multu espeditiunea, daca ar binevoi a inserie Nr. esped. de pe fasiór'a adresei, séu a lipi adress'a intréga.

Pretiurile cerealeloru

și altoru obiecte de traiu au fostu la

6 Juliu st. n. în Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1	hectolitru fl.	8.—9.—
Grâu, amestecat	1	„	6.50—7.50
Secara	1	„	5.10—5.40
Papasioiu	1	„	4.60—5.—
Ordiu	1	„	4.40—4.80
Ovesu	1	„	3.60—4.—
Cartofi	1	„	2.30—2.50
Mazare	1	„	7.—8.—
Linte	1	„	12.—13.—
Fasole	1	„	6.—7.—
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50	„	30.—32
Carne de vita	1	„	—46
Oua 10 de	1	„	—20

UMRATH & COMP. in Bubna langa Prag'a,

fabricanti de machine agricole

se recomanda prin specialitatile premiate la expositiunea agricola dia Prag'a în anulu trecut, cu pretulu celu dantaiu și renumite prin esecutarea loru fórté solida, ambletu usioru, productivitate mare și treieratu curatu a

Machineloru loru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pana la 8 poteri de cai séu boi, atátu locomobile cátu si stabile. Mai încolo fabricamu în marii diferite și de o constructiune probata:

Ciure pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobitu etc. etc.

Cataloge ilustrate în limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco. (20) 3—10

Nr. 1553—1880.

(21) 3—3

Escriere de concursu.

Pentru participare la supernatanti'a fundatiunei Chiriliane, ce va resultá dupa 1 Juliu a. c., computanduse si sum'a ce va resulta din couponii schimbandi atunci, ce va face sum'a totala de 63 fl. 96 cr. v. a. prin acésta se escrie concursu cu terminu pana în 31 Juliu 1880 st. n.

Doritorii de a capatá parte din acestu stipendiu au se arate: 1. cá sunt consangeni cu piulu fundatoru pana în alu 8-le gradu de rudenia, documentandu acésta prin deducerea arborelui genealogicu; 2. cá au inceputu a invetiá la vreo scóla dela 1 Septembrie 1878; 3) cá au portare morala buna si au obtinutu din studie celu puçinu classea prima; 4. cá sunt gr.-catholici, ceea ce au de a documentá prin producerea testimoniului de botezu. Concursese se asternu Veneratului Consistoriu metropolitanu în Blasiu.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tñnuta în 1 Juniu 1880.

Simeonu Popu Mateiu m. p.,
Notariu consistoriale.

Editoru și redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.